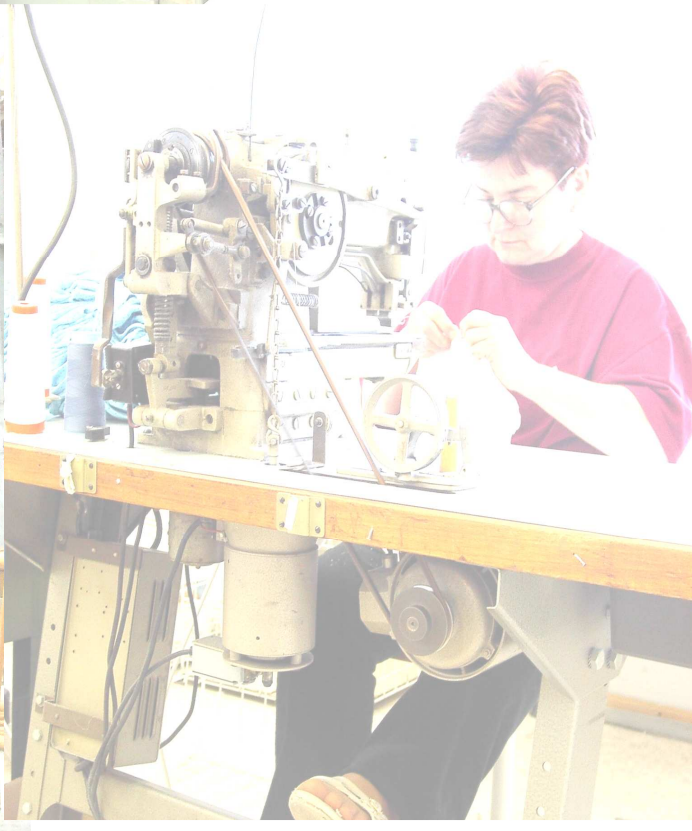

Hírlevél

2011/6.

Tartalomjegyzék

I./ OMMF tájékoztató az UV sugárzással járó időszakokkal kapcsolatos tudnivalókról	3
II./Beszámoló a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok 2010. évi munkájáról	13
III./ Szabványváltozások	34
IV./ Jogszabályváltozások	35

I. OMMF tájékoztató az UV sugárzással járó időszakokkal kapcsolatos tudnivalókról munkáltatók és munkavállalók részére

- **Ultraibolya sugárzás**

A Napból érkező természetes ultraibolya sugárzásban három tartományt különítenek el:

UVA-, UVB-, és UVC tartományt.

Az **UV-A** sugárzás, hullámhossza közel van a már szemmel is látható kék fény hullámhosszához. Ez a fény jótékony hatást fejt ki a szervezetre, elősegíti a csontképződést és a pigment képződést (barnulást). Hiánya az angolkórnak nevezett csontfejlődési rendellenességet okozza.

A természetes napfényből származó **UVB** hullámokat normális körülmények között elnyeli a Föld 18-25 km magasságban lévő ózonrétege. Ez a védő szerepet játszó ózon réteg azonban a korábban igen elterjedten alkalmazott spray-k hajtógázaként, légkondicionálók és hűtőgépek hűtőfolyadékeként alkalmazott, klórt tartalmazó vegyületek, a freonok hatására jelentős mértékben elvékonyodott. (E tekintetben az egyik legérzékenyebb földrész Ausztrália, Magyarország felett nincs ózonlyuk).

A Napból érkező **UVC** fényt teljesen elnyeli a földi légkör, ezért azzal csak az űrbe kilépő emberek és eszközök védelmének tervezésekor kell számolni.

Az UV - sugárzás erősségét Európában (és gyakorlatilag az egész világon) egységesen használt úgynevezett UV-index egységekben adják meg. Az Egészségügyi Világszervezet az UV Indexet 0 és 11+ közötti tartományban kategorizálta. Minden UV index besorolható egy sugárzási veszély kategóriába és színkódba. Az alacsonyabb UV index, illetve az alacsonyabb sugárzási kategória kevésbé káros a bőrre, míg a magasabb UV index és kategória károsabb hatást jelenthet a szervezetre.

Azt, hogy a kritikus értékek mikor fordulnak elő, csak folyamatos mérésekkel lehet kimutatni. A munkáltatók ilyen mérésekre nem kötelezhetők, ilyen méréseket végezni nem tudnak.

A mérési nehézség miatt és az expozíció eseti jellege miatt erőteljes az a mozgalom (hazai és nemzetközi) amelyik a meteorológiai szolgálatok által kiadott ún. UV riasztás elrendelésével és figyelemfelkeltéssel kívánja felhívni a figyelmet ezen időpontokra és a szabadban való tartózkodás ártalmosságára.

Ezeket az időpontokat (lényegében UV index feltüntetésével készült térképeket) a

meteorológiai előrejelzésekkel foglalkozó külföldi, és hazai honlapokon lehet elérni.

Az UV sugárzás előrejelzés, valamint a ténylegesen mért értékek a nyári hónapokban megtalálhatók a www.met.hu és a www.napsugarzas.hu honlapokon.

Az Országos Meteorológia Szolgálat (OMSz) tájékoztatója szerint az UV index Magyarországon elméletileg 0-tól 10-ig vehet föl értékeket, de a 10-es már nagyon extrém eset, nem is volt még rá példa. Az elmúlt évben a riasztást 7,5-s, nagyon erős értéknél adta ki az OMSZ. A korábbi évek tapasztalatai szerint a május 1. és szeptember 30. közötti napok tíz százalékában fordult elő, hogy 7,5 felett volt az UV index érték.

- **Természetes UV sugárzás sajátosságai**

Az ózonréteg elvékonyodása miatt meggyengült a Föld védelme. A szakirodalom egységes abban a tekintetben, hogy az ózonréteg elvékonyodása miatt a földet elérő erős UVA és UVB sugárzás ártalmas is lehet.

Ez azonban időben (évszak, hónap, nap, napszak), térben (földrész, ország, országon belül város) nem egységesen fellépő, állandóan ható káros jelenség (expoziáció).

A föld különböző szélességi fokain is jelentős eltérés van a sugárzás intenzitásában. Minél közelebb megyünk az egyenlítőhöz annál erősebb az ultraibolya sugárzás. Legintenzívebb az UV dózis az egyenlítő mentén.

Az ultraibolya sugarak mennyisége és ereje a mérsékelt égövben évszaktól függő, Közép-Európában június közepén a legerősebb az UV sugárzás.

Napszakok szerint is változik a napfény és UV sugárzás erőssége. A 11-15 óra közötti időszak tekinthető kritikusnak, ezen belül délben a legerősebb az UV sugarak ereje, amikor a napsugarak beesési szöge csaknem merőleges.

Fontos megjegyeznünk, hogy a nyári időszakítás alatt Európa nagy részén a nap 13 óraker delel.

A tengerszint feletti magasság növekedésével is növekszik a napsugárzás káros hatása.

A környezet talaj és domborzati viszonyai jelentősen módosíthatják a napsugárzás veszélyességét.

Az UV sugárzás egy részét a Föld elnyeli, a másik részét visszaveri a levegőbe. A visszatükröződő UV sugárzás mértéke függ a földfelszín fajtájától. A legtermészetesebb felületek, mint a fű, a föld a beeső UV sugárzásnak kevesebb, mint 10 százalékát verik vissza. (A friss hó 80 százalékig is visszaveri a fényt.). A homokról visszatükröződő fény 25 százalékkal emeli az UV sugárzás mértékét. A sziklafalokról, a házak oldalairól, a betonról is hasonló mértékű visszaverődéssel számolhatunk. Mivel a levegőben lévő láthatatlan részecskék, porszemek szétszórják az ultraibolya sugarakat, észrevétlenül is, jelentős mennyiségű visszatükröződő sugárzás érhet bennünket még akkor is, ha árnyékban tartózkodunk. A víz, tükröző felületek (fém, üveg) a rávetődő fényt akár 90-100 százalékban is visszaverheti, így a sugárzás ereje az eredetinek akár a kétszeresére is növekedhet. Számolni kell azzal, hogy az üveg sem véd meg bennünket teljesen a napsugárzás káros hatásaitól. Az üveg vastagságtól függően az UV fény egy részét átengedi. A házak, verandák ponyvatetői is csak a napsugárzás 40 százalékát tudják kivédeni.

- **Az UV sugárzás káros hatásai**

Az UVA sugárzás felelős a bőr barnulásáért, de tartós hatása a bőr korai előregedésében is szerepet játszik. Akár egyszeri, erős UVB behatásra a bőr hólyagos leégése következhet be. Mindezen már régóta ismert hatásai mellett, az utóbbi években figyeltek fel arra, hogy az erős napon történő rendszeres tartózkodás (napozás okán vagy foglalkozásszerűen) szerepet játszhat bizonyos bőrdaganatok kialakulásában is. Ennek kialakulásában az ismétlődő UV sugárzással járó expozíció kumulatív jellege („a bőr nem felejt”) igen fontos szerepet játszik. Minél többször, és többet tölt az egyén UV sugárzással járó időszakokban a napon - függetlenül attól, hogy az a foglalkozásával vagy attól függetlenül történik - annál nagyobb a bőrrák kockázata.

Az azonban nem különíthető el, hogy az egyén az ártalmas „dózsist” milyen mértékben szenvedte el a munkájával és/vagy egyéb szabadban végzett tartózkodása folytán.

A bőr károsodása mellett említést érdemel a szemkárosodás lehetősége is: ha a szemet rendszeresen éri napfény, akkor szemkárosodások is kialakulhatnak, pl. károsodik a kötőhártya, a szaruhártya, a retina (látóhártya), továbbá a szervezet védekező képességében szerepet játszó immunrendszerre is kedvezőtlen hatást - ún. immundepresszív hatást - gyakorol. (csökkenti a szervezet védekező képességét).

A bőrkárosodás bekövetkezése egyéni különbségeket is mutat: függ a bőr típusától, az egyéni érzékenységtől, étkezési szokásoktól, gyógyszerektől, a munka közben esetlegesen használt fotoszenzibilizáló anyagok jelenlététől stb. egyaránt.

A fenti, az egészségre fokozottan ártalmas UV sugárzással csak bizonyos UV index értékek előfordulásakor kell számolni.

- **Az UV sugárzással kapcsolatos kockázatok csökkentésének lehetőségei - munkavégzés során**

A megelőzés leghatékonyabb módja, hogy ne tartózkodjunk a magas UV-index értékű napokon, napszakokon szabadban, napon.

Az UV sugárzás okozta egészségkárosító kockázatok csökkentése,- munkát végzők esetében is, -, a kritikus UV sugárzással járó időszakra koncentrálva, - csakis „kombinált” jellegű lehet:

a) munkaszervezési intézkedések;

- a napon történő munkavégzés időtartamának csökkentése, esetleg mellőzése a magasabb UV index értékeknél;

- figyelni kell az előrejelzéseket, és magas UV index esetén ajánlott a munka korai megkezdése és a 11-15 óra közötti időszakban való szüneteltetése, majd ezt követően történő folytatása - ahol ez megoldható.

b) a munkaterület árnyékolása a munka árnyékban történő végzése;

- ahol lehetséges a szabadtéri munkaterületet árnyékolni kell (pl. sátor, ponyva használatával). Az indirekt UV sugárzás ellen - ahol pl. fém, üveg stb. felületekről visszaverődő sugárzás is előfordulhat, egyéb intézkedés (visszaverődő felületek kiiktatás) is szükséges lehet.

- gondoskodni kell - amennyire csak lehetséges - a dolgozók cseréjéről: a munkát úgy kell

megszervezni, hogy ne mindig ugyanaz a személy dolgozzon a tűző napon, zárt téren is történjen munkavégzés a kritikus napszakban.

- UV sugárzás ellen védő bevonattal ellátott ablak alkalmazása a munkagépeken, darufülkéken, stb.
- Az UV sugárzással egyidejűleg fellépő meleg, terhelő klímaterheléssel összefüggésben elrendelt munkaközi szünetek eltöltése fedett, zárt, vagy ha ez nem áll rendelkezésre árnyékolt szabadtéri helyen történjen.
- UV elleni védekezésre figyelmeztető jelzésekkel a munkavállalók figyelmének felhívása (pl. zárt öltözék, sapka, kalap viselésére).

c) védő öltözék, fejbédő használata még az alacsonyabb UV index értékkel járó napokon is kiegészítésként az UV sugárzás ellen;

A szabadban, nyári melegben fizikai munkát végzők hőháztartását a magas külső hőmérséklet jelentősen megterheli. A keringési rendszer, a só-vízháztartás igénybevételét tovább fokozhatja, ha a nyári meleg napokon a szabadban dolgozóknak az egész testfelületet takaró öltözékben kell dolgozniuk az UV sugárzás elleni védelem okán.

Ezért az UV sugárzás elleni védelem céljára szolgáló védőöltözék, vagy munkaruházat megválasztása nagy körültekintést igényel, hiszen egyidejűleg több követelményt is ki kellene elégítenie az öltözéknek: pl. ne akadályozza a mozgásban a dolgozót, ne okozzon balesetveszélyt, ne okozzon diszkomfort érzést azáltal, hogy rosszul szellőzik, nem nedvszívó anyagból készült, és nem utolsó sorban egyszerűen az UV sugárzás ellen is védjen.

Ideális lenne, hogy a ruházat alapanyaga magas védő faktorú (Sun Protective Factor, SPF) legyen.

A fejbédők anyagának megválasztásakor is mérlegelni kell a már elmondottakat.

Célszerű viselet az igen széles karimájú kalap, amely árnyékolja az arcot, nyakat, füleket és fejet, vagy a légiós stílusú, széles napellenzős kalapok, tarkóvédelemmel (légiós kivétel).

Az UV sugárzás elleni védelem céljára szolgáló fejbédők alkalmazásának korlátot szabhat azonban a változó szabadtéri körülmények mellett történő munka jellege, az ezzel összefüggő balesetvédelmi szempontok érvényesítése. Erre minden esetben gondolni kell, és egyedi mérlegelést igényel a biztonságos munkavégzés érdekében.

d) Szemvédelem ;

Pusztán az ellenzős sapka viselése is már felére csökkentheti az expozíciót.

A kereskedelmi forgalomban kapható napszemüvegek munka közbeni használata veszélyes munkák közben - nem ajánlott.

Ideális lenne az arc formáját szorosan követő, széles kivitelben készült, igazolhatóan a természetes sugárzásból származó, UVA és UVB sugárzás elleni magas fokú védelmet biztosító napszemüveg használata, lehetőleg olyan, amelyik fejbédő mellett is használható.

e) UV ellen védő kenőcs, naptej használata;

Védőkenőcs (napolaj) - amely a dolgozók számára egyéni védőeszközeként juttatandó - ebben az értelemben nincs is forgalomban.

Szabadtéri munkavégzéssel járó munkakörülmények mellett a naptejek alkalmazása ellen több érv szól, mint mellette.

f) Képzés-munkavállalók tudatosságának javítása;

Alapvető fontosságú a munkavállalók felvilágosítása:

- az UV sugárzással kapcsolatos lehetséges egészség károsító hatásokról,
- a fokozott expozíció korai jeleiről, tüneteiről,
- a helyes magatartásról,
- a bőr elváltozásainak figyeléséről, és pigment foltok jelentkezésekor orvoshoz fordulás fontosságáról,
- javasolt a felvilágosításba a foglalkozás-egészségügyi orvos bevonása.

Az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség Közleménye a hőségriadó elrendelése kapcsán kültéri munkahelyekre vonatkozóan

Az Országos Meteorológiai Intézet előrejelzése alapján, a várható magas napi középhőmérsékletre tekintettel az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség felhívja valamennyi munkáltató figyelmét a munkavállalók egészségének, biztonságának védelme érdekében a szükséges munkaszervezési intézkedések megtételére.

A hőségriadó elrendelése fokozottan ráirányítja a figyelmet arra, hogy a munkáltatók is legyenek felkészülve a hőséget okozó meleg, a munkavállalókat terhelő hőmérsékleti körülmények mellett történő munkavégzés esetén a szükséges munkaszervezési intézkedések megtételére.

A nagy meleg káros hatásai napszúrást, hőség okozta ájulást, hőkimerülést, hőségutát okozhatnak, de másodlagosan hozzájárulhatnak a balesetveszélyes helyzetek kialakulásához is.

Elsősorban szabadterén, tűző napon fizikai munkát végzők esetében (pl. építési, kivitelezési munkák, útépítés, útburkolás, mezőgazdaság) merül fel a nagy meleg káros hatásai elleni fokozott védekezés szükségessége.

- Munkaszervezéssel kell biztosítani, hogy a munkavégzés során rendszeresen kerüljön pihenőidő beiktatásra. A pihenőidőt lehetőleg a környezethez képest hűvösebb, árnyékos helyen, megfelelő ülő alkalmasítással ellátott körülmények között töltsék el a dolgozók.
Ahol nem áll rendelkezésre a pihenő idő eltöltésére, a környezethez képest hűvösebb árnyékos hely, ott lehetőség szerint gondoskodjanak megfelelő árnyékolással (pl. sátorlapok alkalmazásával) ellátott hely kijelöléséről, megfelelő ülő alkalmasítással ellátva.
- A munkavállalók igénye szerinti mennyiségben, a folyadék veszteség pótlására legalább 14-16 °C- ra hűtött ivóvíz minőségű vizet kell biztosítani a higiénés feltételeknek megfelelően, személyenként, egyéni használatra kiadott ivópoharakkal biztosítva.
- Előbbiekben túlmenően a hőkimerülés, hőségutát megelőzését egyéb eljárásokkal (a tarkót takaró fejtámla használata, könnyű, bő ruházatban történő munkavégzés, ahol azt a munka jellege megengedi, hideg vizes arc-, kézmosással történő hűsítő mosdás, stb.) biztosítani kell.
- A tűző napon felmelegedett tárgyak, munkaeszközök érintéséből adódó balesetveszélyes helyzetek megelőzésére is gondolni kell (pl. elsődlegesen magasban végzett tevékenységek során), ezért felhívjuk a figyelmet az óvatosságra.
- A hőségriadó szempontjából kritikusnak tekinthető időszakban (11-15 óra között) a balesetveszélyes és/magasban végzett munkáknál fokozott körültekintéssel kell eljárni, pl. az egyedüli munkavégzés szabályait a lehetőségekhez képest módosítani ajánlott és javasolt szem előtt tartani az életkori sajátosságokat, valamint a szervezet alkalmazkodó képességét, az aktuális tűrő képességet.

- A munkahelyi elsősegélynyújtó helyek kijelöléséről, az elsősegélynyújtás feltételeiről - különös tekintettel a hőségből adódó rosszul létekre -, valamint az ezekre vonatkozó tájékoztatásról gondoskodni kell.
- A munkavállalók figyelmét fel kell hívni arra, hogy az esetlegesen előforduló panaszok (pl. fejfájás, szédülés, szemkáprázás, szomjúság, szapora szívverés) esetén a munkát azonnal hagyják abba és keressék fel a pihenő helyet, szükség esetén igényeljék az elsősegélynyújtást, vagy az orvosi ellátást.

Az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség közleménye a zárttéri munkahelyeken nem üzemszerűen kialakuló meleg klímakörnyezettel kapcsolatban

A munkavállaló jó közérzetét és teljesítőképességét nagymértékben befolyásolják a munkakörnyezet klimatikus feltételei. A túlzott meleg nem csupán kellemetlen lehet, hanem szélsőséges esetben nagyobb megterhelést róhat a szervezetre, mint maga a munkavégzés.

A hőhullámok idején (hőségriasztással, illetve hőségriadóval járó időszakban) a zárttéri munkahelyeken a külső hőmérséklet hatására kialakuló magas hőmérséklet megzavarhatja a munka megszokottan alkalmazott menetét, különösen ott, ahol nincs lehetőség kellő mértékű klímaszabályozásra. A fokozott meleg hatására csökken a munkavállalók koncentrációképesége, a figyelemösszpontosításnak a hiánya csökkenti a mozdulatok, illetve a mozgások megfelelő ütemű és irányú végrehajtását, és mindezek rosszulteret, balesetet okozó események kiváltó okai lehetnek.

Zárt térben történő munkavégzés esetén a megfelelő munkahelyi klíma biztosítása könnyebben megoldható, mint a szabadtéri munkavégzés során – például az építőiparban, vagy a mezőgazdaságban – azonban zárttéri munkahelyeken is intézkedéseket kell tenni a klímakörnyezet kedvezőtlen hatásainak megelőzése céljából, a munkavállalók egészségének, biztonságának védelme érdekében.

- 1) Azokon a zárttéri munkahelyeken, ahol a megfelelő munkahelyi klíma mesterséges szellőztetés, illetve légkondicionáló berendezés útján történő biztosítására nincs lehetőség, vagy ez műszakilag megoldhatatlan, a munkavállalók egészségének megóvása érdekében szervezési intézkedéseket kell tenni.

Munkaszervezéssel kell biztosítani, hogy óránként legalább 5, de legfeljebb 10 perces (hőségriasztással, hőségriadóval járó időszakban ennél akár hosszabb időszakban) pihenőidők **beiktatása** történjen, melyet lehetőleg a környezethez képest hűvösebb, lehetőleg komfortzónába eső, megfelelő ülőalkalmatossággal ellátott pihenőhelyen töltsék el a munkavállalók.

A munkavállalók igénye szerinti mennyiségben, legalább félóránként a folyadékvesztés pótlására védőitalt, legalább 14-16 °C -ra hűtött ivóvizet kell biztosítani higiénés követelmények betartásával (személyenként és egyéni használatra kiadott ivópoharak, stb.)

Este, éjszaka, vagy a kora reggeli órákban érdemes átszellőztetni a helyiségeket friss levegővel.

- 2) Hőhullámok idején, amikor a külső hőmérséklet 35-39 °C közötti, a **klimatizált munkahelyeken** nem javasolt a túlzott légkondicionálás, mert könnyen megfázást okozhat. A mesterséges szellőző-berendezéseket és a légkondicionáló berendezéseket úgy kell beállítani, hogy a működésük során keltett légsebesség ne okozzon kellemetlen, egészségre káros légmozgást (huzathatást).

A szellőztetés céljára szolgáló rendszerek, és légkondicionáló berendezések esetén biztosítani kell a rendszeres karbantartásukat, amelyről a készülék gyártója által készített gépkönyv ad iránymutatást.

- 3) Azokon a zárttéri munkahelyeken, ahol a munkavállalók a tevékenység jellegéből adódóan hőterhelésnek vannak kitéve, az alkalmazott légtechnikai berendezések hatékonyságáról a megszokottnál gyakrabban kell meggyőződni, ellenőrizni kell a rendeltetésnek megfelelő működőképességüket, és gondoskodni kell a rendszeres és folyamatos műszaki karbantartásukról.

Figyelembe kell venni, hogy ezeket a berendezéseket általában normál időjárási körülményekre tervezték, ezért hőhullámok idején hibamentes működésük esetén is előfordulhat - kapacitásuk miatt -, hogy a munkahelyi klímát nem tudják az elégséges mértékben komfortossá tenni, így ezeken a munkahelyeken is szükségessé válhat **munkaszervezési intézkedések bevezetése**.

A klímakörnyezet kedvezőtlen hatásainak csökkentése érdekében egyéb technikák is alkalmazhatók a tevékenység jellegétől függően, pl. a hőszigetelő felületek szigetelése, a hőszigetelés elnyelése, visszaverése védőfalakkal, vízfűgönnnyel.

Meleg munkahelyi klíma esetén különösen fontos annak figyelembe vétele, hogy az egyéni védőeszközök (különösen a légzésvédő) használata különböző mértékben, egyénekenként változó mértékben többletterhelést jelenthet viselője számára, ezért indokolt a foglalkozás-egészségügyi szolgálat orvosának tanácsát is kikérni az egyéni védőeszközökkel kapcsolatban. Azoknál a tevékenységeknél, ahol az egyéni védőeszközök használata szükséges, fokozott körültekintéssel kell eljárni, és szem előtt kell tartani az életkori sajátosságokat, valamint a szervezet alkalmazkodóképességét, aktuális tűrőképességét és szükség esetén a munkavégzés szabályait is módosítani kell.

- 4) Az illékony **veszélyes anyagokkal** (pl. szervesoldószerek: aceton, toluol) **végzett tevékenységnél** a munkavédelmi szabályokat fokozottan be kell tartani, mivel a magas hőmérséklet fokozza az egyes kémiai anyagok párolgását, melynek következtében a munkahelyi levegő veszélyes szennyeződése meglehetősen gyorsan kialakulhat, mely megfelelő védelem (műszaki és/vagy egyéni védelem) hiányában a munkavállaló rosszulérhet, vagy akár eszméletvesztését is okozhatja.

Az alkalmazott elszívó berendezések megfelelő működésének ellenőrzéséről és folyamatos műszaki karbantartásáról gondoskodni kell.

A munkavállalók többlet-expozíciójának megelőzése érdekében intézkedéseket kell tenni (pl. az expozíció intenzitásának, időtartamának csökkentése, stb.).

A veszélyes anyagot tartalmazó [és a vonatkozó előírásoknak megfelelően felcímkézett, illetve jelöléssel ellátott tárolóedényt, a használatot követően azonnal le kell zárni és az anyag (kémiai, fizikai stb.)] tulajdonságainak megfelelő tárolásáról kell gondoskodni.

Az oldószerrel átitatott anyagokat, hulladékokat zártan, elkülönítetten kell tárolni.

- 5) A munkavállalók figyelmét fel kell hívni a folyadékvesztés pótlásának szükségességére és az ebből adódó rosszulértek megelőzésére, valamint arra, hogy az esetlegesen előforduló panaszok (pl. fejfájás, szédülés, szemkáprázás, szomjúság, szapora szívverés) esetén a munkát azonnal hagyják abba és keressék fel a kijelölt pihenőhelyet, szükség esetén igényeljük az elsősegélynyújtást, vagy az orvosi ellátást.

Hatályos jogszabályok:

1993. évi XCIII. törvénya munkavédelemről,

3/2002. (II. 8.) SzCsM-EüM együttes rendelet

a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről,

4/2002. (II. 20.) SzCsM-EüM együttes rendelet

az építési munkahelyeken és az építési folyamatok során megvalósítandó minimális munkavédelmi követelményekről.

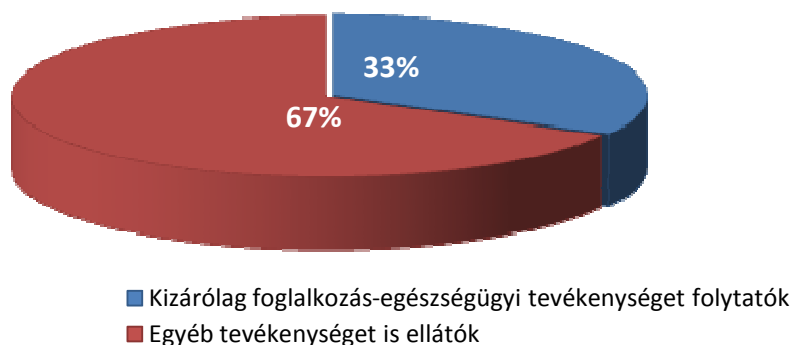
II. Beszámoló a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok 2010. évi munkájáról

I. FOGLALKOZÁS-EGÉSZSÉGÜGYI ALAPSZOLGÁLATOK

1. A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatban dolgozók száma, szakképesítése, gazdálkodó egységek és munkavállalók száma és jellemzői

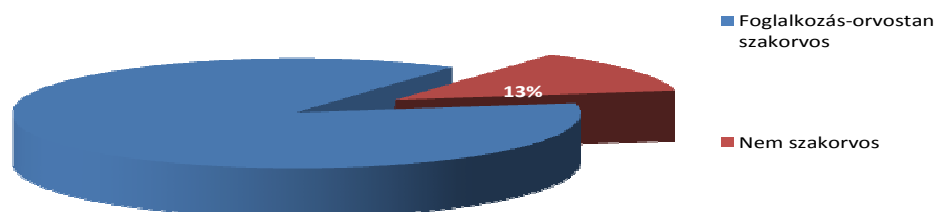
1.1. Orvosok, ápolók, egyéb diplomások száma

A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatokban (tovább: alapszolgálat) 2010-ben 2.556 orvos dolgozott, közülük 854-en kizárólag foglalkozás-egészségügyi tevékenységet, 1.702-en e tevékenységük mellett más (pl. háziorvosi, egyéb orvosi tevékenységet is) elláttak. (1. ábra)

1. ábra. foglalkozás-egészségügyi tevékenységet ellátók megoszlása

A hatályos rendeletek szerint alapszolgálatot kizárólag foglalkozás-orvostan (üzemorvostan) szakorvos nyújthat. A szakképesítéssel rendelkező orvosok száma 2.218 fő, szakképesítéssel még nem rendelkezik 338 fő. Megoszlásuk a 2. ábrán látható.

2. ábra. A foglalkozás-orvostan szakképesítéssel rendelkező és nem rendelkező orvosok megoszlása

Az alapszolgálatok munkáját speciális szakképesítéssel rendelkező ápolók segíti. Szakképzett üzemi (foglalkozás-egészségügyi) szakápolók száma 2.249, egyéb szakdolgozók száma 595 fő, így összesen 2.844 ápoló dolgozott a szolgálatban. Sajnálatos, hogy az elmúlt években a szakképesítés megszerzését megnehezítette, hogy a nagy rutinnal és szellemi tőkével rendelkező néhány szakiskola bezárásra került.

Az alapszolgálatokban dolgozó egyéb diplomások száma az elmúlt évben 274 fő volt, akik egy része foglalkozás-egészségügyi központokban dolgozik. E központokban valósul meg a multidiszciplináris jellegű foglalkozás-egészségügyi alapszolgáltatás. Ennek feltétele, hogy a szolgálatban a foglalkozás-egészségügyi szakorvos mellett, egyéb szakember is dolgozzon pl. toxikológus, higiénikus, ergonómus, pszichológus, munkavédelmi szakember.

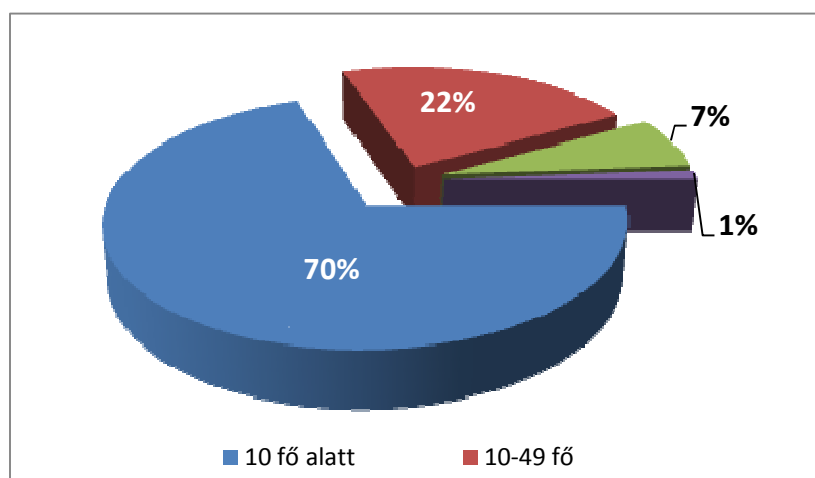
1.2. A foglalkozás-egészségügyi alapszolgáltatást igénybevevő munkáltatók száma, ellátott dolgozói létszám

A foglalkozás-egészségügyi ellátással rendelkező gazdasági egységek (munkáltatók) száma 100.298, az ezekben dolgozó foglalkoztatottak száma: 2.063.709 volt.

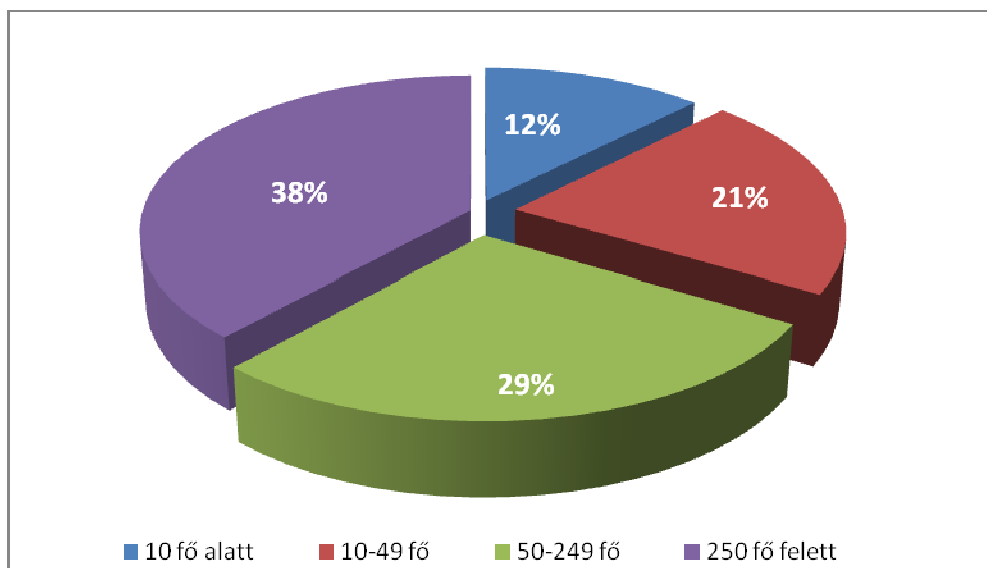
A foglalkoztatottak számának alakulását a gazdasági egységek létszáma szerint az I. táblázat mutatja.

I. táblázat. A foglalkoztatottak száma a gazdasági egységek létszám-kategóriája szerint

Csoportok	Egységek száma	Foglalkoztatottak száma
10 főnél kevesebb főt foglalkoztató	70.039	256.458
10-49 főt foglalkoztató	22.066	436.286
50-259 főt foglalkoztató	6.891	582.259
250 vagy több főt foglalkoztató	1.302	788.706

3. ábra. Az ellátott gazdasági egységek létszám-kategória szerinti megoszlása

4. ábra. Az ellátott foglalkoztatottak a gazdasági egység nagysága szerinti megoszlása

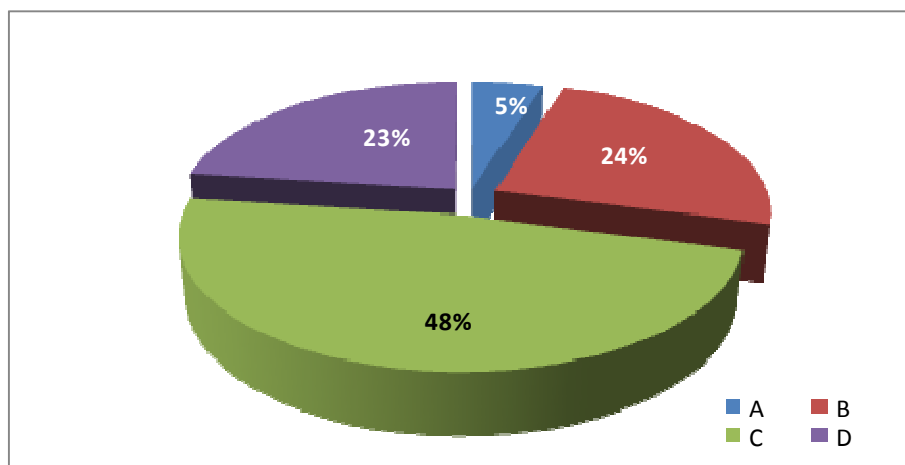
A munkáltatók - a foglalkozás-egészségügyi orvos véleményének figyelembevételével - kötelesek az általuk foglalkoztatott munkavállalókat foglalkozás-egészségi osztályba (A-tól D-ig) sorolni. A foglalkozás-egészségi osztályok A-tól D-ig eltérő egészségi kockázatot jelentenek a munkavállalók számára (legkevesebb kockázat a „D” és legnagyobb az „A” foglalkozás-egészségi osztályban), ezáltal a foglalkozás-egészségügyi feladatok időigénye is lényegesen eltér egymástól.

Az egyes foglalkozás-egészségi osztályokba tartozó munkáltatók és a foglalkoztatottak számát az alábbi táblázat mutatja.

II. táblázat. Munkáltatók és foglalkoztatottak száma foglalkozás-egészségi osztályok szerint

Osztály	Munkáltatók száma [*]	Foglalkoztatottak száma
A	1.733	101.058
B	37.321	500.757
C	66.556	987.717
D	31.706	474.177

* Mivel az esetek többségében egy adott munkáltatónál nemcsak egy foglalkozás-egészségi osztályba sorolható munkakör található, ezért a „Munkáltatók száma” oszlop összesített értéke általában nagyobb a gazdálkodó egységek számánál (v.ö. az I. táblázat adataival).

**5. ábra. A foglalkoztatottak százalékos megoszlása
A-D foglalkozás-egészségügyi osztályok szerint**

A nemzetgazdasági ágazatok foglalkozás-egészségügyi ellátottságát a III. táblázat mutatja.

III. táblázat A foglalkozás-egészségügyi szolgálatok által ellátott munkavállalók száma ágazatok szerint

Nemzetgazdasági ágak	Alkalmazásban állók száma [2010. évi adatok*]	A szolgálat által ellátott munkavállalók száma [fő]	%
I. Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	76.700	66.816	87,1 %
II. Bányászat, feldolgozóipar (fémalapanyag gyártása, fémfeldolgozási termék gyártása, élelmiszergyártás, italgyártás, dohánytermék gyártása, textilgyártás, ruházat-, bőr-, lábbeli-gyártás, fafeldolgozás, papír-, papírtérkép gyártás, nyomdai tevékenység; bútorgyártás, egyéb feldolgozóipari tevékenység, kokszyártás, kőolaj-feldolgozás, vegyi anyag, termék gyártása, gyógyszergyártás, gumi-, műanyag termék gyártása nemfém ásványi termék gyártása), villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás	792.200	503.240	63,5 %
III. Human egészségügyi és szociális ellátás	261.300	195.017	74,6 %
IV. Egyéb nemzetgazdasági ágak: feldolgozóipar (számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása, villamos berendezés gyártása, gép, gépi berendezés gyártása közúti jármű gyártása), kereskedelem, gépjárműjavítás, szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, szállítás, raktározás, információ, kommunikáció, pénzügyi, biztosítási tevékenység, ingatlanügyletek, szakmai-, tudományos, műszaki, adminisztratív tevékenység, közigazgatás, védelem, oktatás, művészet,	1.571.600	1.298.636	82,6 %

szórakoztatás, szabad idő, egyéb szolgáltatás, háztartás munkaadói tevékenysége, területen kívüli szervezet			
---	--	--	--

*Forrás: KSH: <http://www.ksh.hu/stADAT-táblák> 2.1.20.2.

Valamennyi alkalmazásban álló közül – annak ellenére, hogy minden szervezett munkavégzésben foglalkoztatott számára a foglalkozás-egészségügyi ellátás kötelező – mindösszesen 76 %-ukat látják el a szolgálatok.

2. Munkahelyi megterhelés, munkahelyi kóroki tényezők, baleseti veszéllyel járó munkakörök, járványügyi érdekből kiemelt munkakörök

A különböző nemzetgazdasági ágazatban dolgozó munkavállalókat különböző egészségkárosító kockázatok hatása érheti. Ezen kockázatok száma, mértéke folyamatosan változik, egyesek szaporodnak, mások csökkennek. Nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a technika fejlődésével a munkafolyamatok jelentősen átalakultak. Egyrészt komfortosabbá, biztonságosabbá vált a munka és a munkakörnyezet, másrészt új, eddig nem ismert egészségkárosító tényezők jelentek meg. Az egészségi kockázatok származhatnak magából a **munkatevékenységből**, mivel a munka lehet fizikai munka és szellemi tevékenység.

Ugyanakkor az egészségi kockázatok eredhetnek a **munkakörnyezetből** is. Ezek lehetnek *fizikaiak* (zaj, kéz-kar vagy egésztest vibráció, ionizáló és nem ionizáló sugárzás, túlnyomás a munkahelyen), *kémiai* eredetűek (gázok, gőzök, oldószerek, porok), *biológiai* ártalmak. Az egészségi kockázat származhat a munkafeladatból is, a nem megfelelő munkaszervezésből, a munkahely kialakításából illetve a munkavállaló rossz szociális helyzetéből is.

A felsorolt munkahelyi kockázatok mellett jelentős lehet a munkahelyi baleseti veszély is.

Speciális foglalkozás-egészségügyi feladatot jelent a közegészségügy-járványügyi érdekből kiemelt munkavállalók ellátása.

2.1. A munkavégzésből eredő munkahelyi megterhelés

2.1.1. Fizikai munkát végző munkavállalók

• könnyű fizikai munkát	726.413 fő
• közepesen nehéz fizikai munkát	445.503 fő
• nehéz fizikai munkát	86.805 fő

végez,

- hőexpozícióban 30.610 fő
 - hideg expozícióban 26.958 fő
- dolgozik.

2.1.2. Szellemi tevékenységet végzők

ebből

- fokozott pszichés terhelésnek (köztük képernyő előtti munkát végző 416.719 fő) 830.116 fő
- pszichoszociális kóroki tényezők hatásának 191.338 fő

kitettek

(lásd még a 2.2.4. és a 2.2.5. pontokat)

2.2. Kóroki tényezőkből eredő munkahelyi megterhelés

2.2.1. Fizikai kóroki tényezők

Exponáltak (kitettek) száma 253.557

ebből

- zaj 181.276
- helyileg (kéz-kar) ható vibráció 19.290
- egésztest vibráció 22.175
- túlnyomás alatt végzett munka 194
- ionizáló sugárzás 11.786
- nem ionizáló sugárzás 18.836

hatásainak kitettek.

2.2.2. Kémiai kóroki tényezők

2010-ben kémiai kóroki tényezőknek kitett munkavállalók száma 63.919 fő.

A munkakörnyezetben előforduló különböző vegyi anyagokat és az általuk exponált dolgozók számát a IV. táblázat mutatja be.

IV. táblázat. Kémiai kóroki tényezők és az általuk exponált munkavállalók száma

Vegyi anyag megnevezése	Exponáltak száma
Anilin	254
Arzén és vegyületei	85
Benzol	3337
Nitro-benzol	119
Benzol egyéb nitrovegyületei (pl. nitro-klór-benzol, acetanilid)	519
Benzol egyéb aminovegyületei (pl. dimetil-anilin)	615
Digitalis glikozidok	25
Dimetil-formamid	663
Dioxan (dietylén-dioxid)	99
Etil-benzol	1754
Etilén-oxid	642
Fenol	1.311
Halothán	950
N-hexán	1481
Higany (szervetlen higany és vegyületei)	591
Izocianát	1314
Kadmium és vegyületei	388
Kobalt	727
Krómvegyületek	4 033

Vegyi anyag megnevezése	Exponáltak száma
Mangán	501
Metil-bromid	27
Metil-klorid	657
Nátrium-alumínium-fluorid (kriolit)	139
Nikkel	3 547
Nitrogén-oxidul (dinitgén oxid)	2 689
Növényvédőszer (valamennyi I. és II. forgalmi kategóriába sorolt szer)	4.616
Ólom és vegyületei	5.188
Szelén	54
Rákkeltő vegyi anyagok (amelyek e listán nem szerepelnek)	6.048
Szén-diszulfid (szénkéneg)	83
Szén-monoxid	1.438
Szén-tetraklorid (tetraklór-metán)	114
Sztirol	1.880

Tetraklór-etán	108
Toluol	6.629
Triklór-etilén	404
Trinitro-toluol (trotyl)	165
Tüdőfibrózist okozó porok	4518
Vanádium	14
Vinil-klorid	170
Xilol	6027

A rákkeltőkkel exponáltak összes száma mintegy 17.000 fő, ezen belül a nagyobb létszámúak króm vegyületek, nikkell, sztírol és vinil-klorid.

2.2.3. Biológiai kóroki tényezők

Biológiai kóroki tényezők az alábbi munkafolyamatoknál vannak jelen:

- élelmiszer-előállító létesítményekben végzett munkák,
- mezőgazdasági munkák,
- olyan munkatevékenységek, amelyek állatokkal, állatok tetemeivel, illetve állati eredetű termékekkel való érintkezéssel járnak (pl. ún. állati fehérje feldolgozás),
- az egészségügyi és szociális ellátásban végzett munkák, beleértve az elkülönítő, valamint a kórbonctani részlegeket,
- a klinikai, állatorvosi diagnosztikai laboratóriumokban végzett munkák,
- a hulladék megsemmisítő, ártalmatlanító létesítményekben végzett munkák,
- a szennyvíztisztító berendezésekben, járható szelvényű szennyvízelvezető művekben végzett munkák,

A jelentés évében az összes exponáltak száma 599.201 volt, melynek 42,4 %-ért baktériumok, 52,2 %-ért vírusok, 2,3 %-ért paraziták, 3,1 %-ért gombák voltak a felelősök.

A legfontosabb biológiai anyagokat (baktériumok, vírusok, gombák, paraziták) és az általuk exponált munkavállalókat az alábbi táblázatban mutatjuk be.

V. táblázat. Munkakörnyezetben lévő fontosabb biológiai kóroki tényezőknek kitett munkavállalók száma

Biológiai anyagok	Exponáltak száma
Baktériumok	
Streptococcus	37.107
Salmonella	72.643
Mycobacterium	24.357
Escherichia coli	20.825
Egyéb	98.863
Vírusok	
Hepatitis	148.250
Influenza	93.154
Kullancsencephalitis	21.707
Humán immunodeficiencia vírusok	23.069
Egyéb	5.135
Paraziták	
Giardia lamblia	5.049
Ascaris	3.859
Echinococcus	804
Trichinella	631
Egyéb	3.643
Gombák	
Candida	10.698
Epidermophyton	2.429
Aspergillus fumigatus	1.147
Trichophyton	3.615
Egyéb	512

Védőoltások

A munkáltató köteles a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető biológiai kockázatokat, a munkahelyi expozíciót felmérni. Ennek csökkentése érdekében, a munkáltatónak – amennyiben hatékony védőoltás áll rendelkezésre - térítésmentesen biztosítani kell az adott exponált munkakörben foglalkoztatottak védőoltását. A munkáltató a védőoltásra kötelezett munkaköröket a munkavédelmi szabályzatában tünteti fel, annak meglétét köteles - az egyéb munkavédelmi előírások betartásához hasonlóan - ellenőrizni.

Leggyakoribb foglalkozási megbetegedések, amelyek védőoltással megelőzhetők: hastífusz, kullancs encefalitisz, hepatitisz B, hepatitisz A, veszettség, diftéria, tetanusz, influenza.

A munkáltatónak – a foglalkoztatás feltételeként – a munkavállaló számára a védőoltást fel kell ajánlani és a dolgozó azt köteles felvenni, egyébként nem alkalmazható.

VI. táblázat. A foglalkozás-egészségügyi szolgálatok által beadott védőoltások száma

Védőoltások	
Munkakörökhöz kapcsolódó védőoltásra kötelezettek száma összesen	104.492
Hastífusz	11.007
Kullancs encefalitisz	20.133
Hepatitis B	33.657
Hepatitis A	5.333
Veszettség	205
Diftéria	657
Tetanusz	4.119
Meningokokkusz	264
Influenza	41.326
Egyéb, nem a munkakörökhöz kapcsolódó védőoltásban részesítettek száma	42.297

A táblázatból látható, hogy az alapszolgálatok összesen 158.998 védőoltást adtak be a jelentés évében, amiből a munkakörhöz kötött oltások száma 116.701 volt.

2.2.4. Fokozott pszichés terhelésnek kitett munkavállalók

Csoportok

- különösen nagy felelősség viselése,
- döntés szükségessége,
- alkotó szellemi tevékenység,
- rutin szellemi munka,
- különböző munkaeszközök, technológiai folyamatok,
- képernyős munkahelyek,
- emberekkel foglalkozás konfliktusveszélyes helyzetben,
- testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- és más fogyatékos személyek nevelési-oktatási, ápolási-gondozási, rehabilitációs intézményeiben, javító intézetekben nevelési, oktatási tevékenységet végzők,
- szakképzett ápolói munkát végzők súlyos betegek ellátásában, súlyos fogyatékosok szociális intézményeiben.

Pszichés terhelésnek kitett munkavállalók száma: 830.116 fő

2.2.5. Pszichoszociális kóroki tényezők

Csoportok

- munkahelyi konfliktusszituációk érintettjei,
- családtól távol, országon belül vagy kívül tartósan munkát végzők,
- hajléktalan munkavállalók,
- külföldről áttelepült munkavállalók (2 évig),
- állami gondozásból kikerültek (3 évig).

Pszichoszociális kóroki tényezők által érintettek száma: 191.338 fő

2.2.6. Járványügyi érdekből kiemelt munkakörökben dolgozók számának alakulása

Az érintettek száma 327.455 fő volt.

Azokat a munkavállalókat kell ezen körbe sorolni, akik olyan területen dolgoznak, ahol fertőző betegség mások egészségét veszélyezteti (élelmiszert előállító helyek, tejkezelés, ivóvíz ellátás, gyógyszergyártás, stb.). Ezekben a munkakörökben foglalkoztatottnál elvégzett vizsgálatok nem

sorolhatók a „klasszikus” munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok körébe, valójában a járványügyi biztonság megtarthatósága érdekében végzett vizsgálatokról van szó.

VII. táblázat. Járványügyi érdekből kiemelt munkakörökben foglalkoztatott munkavállalók száma

Munkakörök	Létszám (fő)
egészségügyi intézményekben az újszülöttek, koraszülöttek, csecsemő- és gyermekbetegek ellátásával kapcsolatos valamennyi munkakör	24.428
a bölcsődékben, óvodákban, csecsemő- és gyermekotthonokban a csecsemők, illetve a gyermekek ellátásával kapcsolatos valamennyi munkakör	62.523
az anyatejgyűjtő állomásokon valamennyi munkakör és anyatejet adó nők	244
közfogyasztásra szánt élelmiszer (beleértve az ételt, italt) előállításával, valamint forgalmazásával foglalkozó, továbbá ilyen munkahelyen tisztítást, takarítást végző személy	198.668
állattartó gazdaságban, egyéni gazdálkodónál a tej fejését, kezelését és feldolgozását végző személy	4.182
állami gazdaságnál, mezőgazdasági szövetkezeti társuláznál, részvénytársaságnál, valamint magángazdálkodónál szarvasmarha tenyésztés és -tartás munkakör	7.306
Munkakörök	Létszám (fő)
ivóvíz minőségű vízellátást szolgáló berendezések, létesítmények működésével, szerelésével és karbantartásával kapcsolatos munkakör	10.984
gyógynövény, gyógynövény-kivonat, valamint az élelmiszer és gyógyszer fogalomkörébe nem tartozó egyéb, de az emberi szervezetbe nem kerülő vagy azzal érintkezésbe használatos anyagok, készítmények előállításával, kiszerezésével kapcsolatos valamennyi munkakör	4.190
nagy-, közép- és kisüzemű gyógyszergyártás és elosztás területén mindazon munkakör, ahol a dolgozó a gyógyszerrel közvetlenül érintkezik illetve a közforgalmú gyógyszertárak valamennyi munkaköre	14.930

A vizsgálat során a foglalkozás-egészségügyi orvos kitölti az „Egészségügyi nyilatkozat és vizsgálati adatok” című könyvet, amelyben az alkalmassági vizsgálatok, valamint a kapcsolódó szakvizsgálatok eredményeit rögzíteni kell.

2.2.7. Baleseti veszéllyel járó kóroki tényezők hatásának kitett munkavállalók

Fokozottan baleseti veszélyekkel járó munkakörök, tevékenységek:

- magasban végzett munka
- földalatti bányászati, kőolaj- és földgázbányászati mélyfúrási munkakörök
- tűz- és robbanásveszéllyel járó munkakörök
- villamos üzemi munkakörök
 - Feszültség alatti munkavégzéssel járó munkakörök (FAM)
 - Egyéb feszültség alatt végzett tevékenységek
- fegyveres biztonsági őrség, személy- és vagyonvédelmi tevékenység
- egyéb baleseti veszéllyel járó munkakörök

Az érintettek száma 344.305 fő volt.

3. Munkahigiénés tevékenység

A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálat által végzett tevékenység elsősorban megelőző orvosi szolgáltatás, melyben meghatározó a *munkahigiénés orvosi tevékenység*. Ennek során a munkakörülmények és a munkavégzés egészségkárosító hatásainak írásban rögzített vizsgálatát – a helyi körülmények figyelembevételével – kell dokumentálni. A vizsgálatok döntően a munkahelyi egészségi kockázatok azonosítását, a munkahelyen végzett ellenőrzést, és az egyéni védőeszközök használatához adott tanácsadást jelentik. Fontos, hogy ezt meghatározott gyakorisággal, vagy változás bekövetkezésekor soron kívül kell elvégezni. Ennek eredményeként a foglalkozás-egészségügyi orvos rendszeresen képes kontrollálnia a munkahely munka-egészségügyi helyzetét.

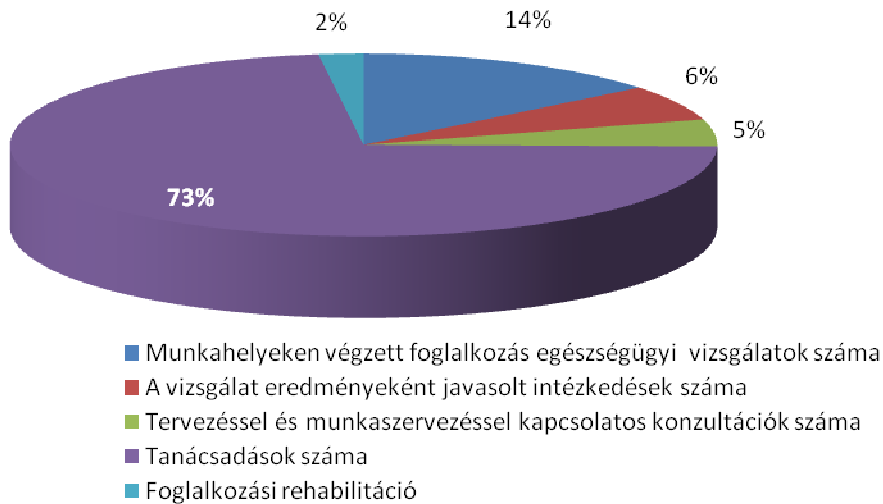
A foglalkozás-egészségügyi orvos további munkahigiénés feladata, közreműködni a munkahelyi veszélyforrások feltárásában, a fiziológiai,- ergonómiai,- higiénés feladatok megoldásában.

Az alapszolgálatok 343.091 esetben végeztek munkahigiénés tevékenységet.

A VIII. táblázat az egyes tevékenységi csoportok adatait, míg ugyanezek megoszlását a 6. ábra mutatja.

VIII. táblázat. Teljesített munkahigiénés feladatok

Munkahelyeken végzett foglalkozás-egészségügyi vizsgálatok száma	51.000
A vizsgálat eredményeként javasolt intézkedések száma	22.560
Tervezéssel és munkaszervezéssel kapcsolatos konzultációk száma	17 122
Tanácsadások száma	260.521
Foglalkozási rehabilitáció	7.393

6. ábra. Munkahigiénés feladatok megoszlása

4. A munkavállalók egészségi állapotának vizsgálata (klinikai tevékenység)

4.1. Munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálat

A szervezett munkavégzés keretében foglalkoztatott munkavállaló csak olyan munkára és akkor alkalmazható, ha annak ellátásához megfelelő élettani adottságokkal rendelkezik, egészsége és testi épsége várhatóan nem károsodik a munkavégzés során, tevékenysége sem mások számára, sem utódaira nem jelent veszélyt. A munkavállalóknak a munkára – külön jogszabályokban meghatározottak szerint – alkalmasnak kell bizonyulnia.

A munkaköri alkalmassági vizsgálatokat a foglalkozás-egészségügyi orvosnak kell elvégezni és neki kell döntenie a munkavállaló alkalmasságáról, de ehhez számos esetben kiegészítő szakvizsgálatokra lehet szüksége.

A munkaköri alkalmassági vizsgálatok:

- előzetes (munkába lépés előtt),
- időszakos (a munkahelyi kockázattól függő gyakorisággal az egészségi állapot ellenőrzésére),
- soron kívül (rendkívüli esemény pl. 30 napot meghaladó keresőképtelenség, foglalkozási megbetegedés stb. kapcsán), valamint
- záró (rendeletileg meghatározott esetekben a munkaviszony megszűnésekor)

lehetnek. Az elvégzett munkaköri alkalmassági vizsgálatok száma összesen 1.907.417 volt.

IX. táblázat. Munkaköri alkalmassági vizsgálatok száma és megoszlása

Vizsgálatok típusa	Vizsgálatok száma
Előzetes	521.651
alkalmas	511.200
nem alkalmas	6.477
ideiglenesen nem alkalmas	3.974
Időszakos	1.157.433
alkalmas	1.149.967
nem alkalmas	2.867
ideiglenesen nem alkalmas	4.599
Soron kívüli	51.388
alkalmas	46.979
nem alkalmas	2.677
ideiglenesen nem alkalmas	1.732
Záró vizsgálat	27.604

A táblázatból látható, hogy a vizsgálatok több mint 65,8 %-a időszakos alkalmassági vizsgálat volt, melyek elsősorban a foglalkozási megbetegedések és munkabalesetek megelőzésére hivatottak.

A munkaköri alkalmassági vizsgálat során 12.034 fő nem alkalmas minősítést kapott.

X. táblázat. Egyéb alkalmassági vizsgálatok száma és megoszlása

Vizsgálatok típusa	Vizsgálatok száma
Külföldi munkavállalás	3.796
alkalmas	3 670
nem alkalmas	126
Gépjármű alkalmasság	52.470
alkalmas	52.075
nem alkalmas	395

Lőfegyver alkalmasság	6.074
alkalmas	6009
nem alkalmas	65
Egyéb	87.001

Kiemelendő, hogy az alapszolgálatok 52.470 2-es csoportú (hivatásos) gépjármű vezetési alkalmassághoz előírt vizsgálatot végeztek.

4.2. Foglalkozási megelőző gondozói tevékenység

A munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálat során a foglalkozás-egészségügyi orvos regisztrálja a munkavállalók idült megbetegedéseit és nyilvántartásba veszi őket. A beteg egészségi állapotát az általa szükségesnek tartott gyakorisággal ellenőrzi. Ennek célja, hogy szükség esetén kezdeményezze a foglalkozási rehabilitációt a további munkavégzés lehetősége végett.

A gondozottak száma 350.643 fő volt, az ehhez tartozó csoportok számadatait a XI. táblázat mutatja.

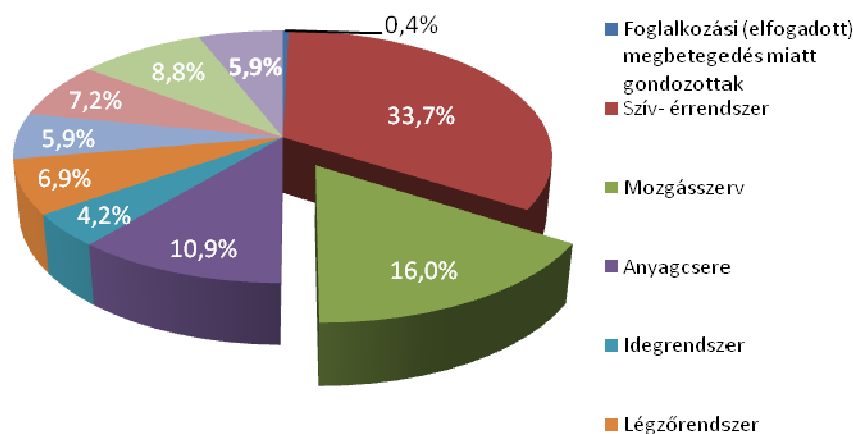
XI. táblázat. Idült betegségen szenvedő gondozottak és sérülékeny csoportok száma

Érintett betegségek	Fő
Foglalkozási (elfogadott) megbetegedés miatt gondozottak*	1.412
Szív- érrendszer	118.171
Mozgásszerv	56.169
Anyagcsere	38.352
Idegrendszer	14.860
Légzőrendszer	24.344
Emésztőszerv	20.618
Fiatalkorúak, terhesek, nemrég szültek, anyatejet adó nők és szoptató anyák, idősödő korúak	25.128
Rehabilitált gondozott betegek**	30.925
Egyéb okból gondozottak***	20.664

*e csoportba csak az OMFI által elfogadott és az OMMF értesítéssel rendelkezők tartoznak

**érvényes OOSZI/ORSZSZI határozattal rendelkeznek vagy az üzemorvos eredményesen kezdeményezett rehabilitációs intézkedést a munkahelyén

***pl. nőgyógyászati, urológiai, bőrgyógyászati betegségben szenvedők

7. ábra. A gondozott csoportok százalékos megoszlása

4.3. Sürgős ellátás

A *sürgős orvosi ellátás* csak abban az esetben lehetséges, ha az orvosi rendelő a munkahelyen vagy azok közelében települt. A táblázat mutatja az ellátás típusait és az ellátottak számait.

XII. táblázat. Sürgős esetek ellátása

Ellátás típusa	Esetszám
Sürgős ellátás	79.847
munkabaleset miatti ellátás	8.571
heveny esetek, rosszullétek	71.276

4.4. Egyéb ellátások

Amennyiben a foglalkozás-egészségügyi rendelő az üzem (cég) területén működik, gyakran keresik meg a dolgozók az orvost különböző egészségi problémáikkal, hiszen házi orvosuk sokszor elérhetetlen munkaidő után. Ez a forgalmi adat az egyéb, fentiekbe nem sorolt ellátásban jelenik meg, melynek száma 2010-ben 399.783 volt.

5. Egészségmegőrző tevékenység

5.1. Szűrővizsgálatok

A munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok mellett a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok rendszeresen végeznek a betegségek korai szakaszában történő felderítése céljából különböző típusú *szűrővizsgálatokat*: elsősorban rizikó faktorok szűrését (koleszterin, vércukor), tumor markerek vizsgálatát, bőrgyógyászati melanoma szűrést.

A szűrővizsgálatokat a foglalkozás-egészségügyi orvos és/vagy a munkáltató kezdeményezi. A szűrővizsgálati esetszám az elmúlt évben 492.668 volt.

5.2. Egészségmegőrzést szolgáló előadások

Az elmúlt években egyre több munkáltató ismerte fel, munkavállalói egészségének megőrzése és fejlesztése jelentőségét és ehhez anyagi támogatást is nyújt.

A foglalkozás-egészségügyi szolgálatok egészségmegőrző tevékenységük során felvilágosító, tájékoztató feladatokat látnak el, akció-programokat szerveznek.

A szolgálatok 11.666 egészségmegőrzéssel kapcsolatos előadást tartottak a munkahelyeken, amelyeken 192.020 foglalkoztatott vett részt. Ez utóbbiakat 10.949 gazdálkodó egység, biztosította.

5.3. Egészségmegőrző programok

Az egészségmegőrző akció-programok száma 17.179 volt, amelyekben 141.383 munkavállaló vett részt. Ez 6211 gazdasági egység részvételét jelentette.

6. Éves forgalmi adatok

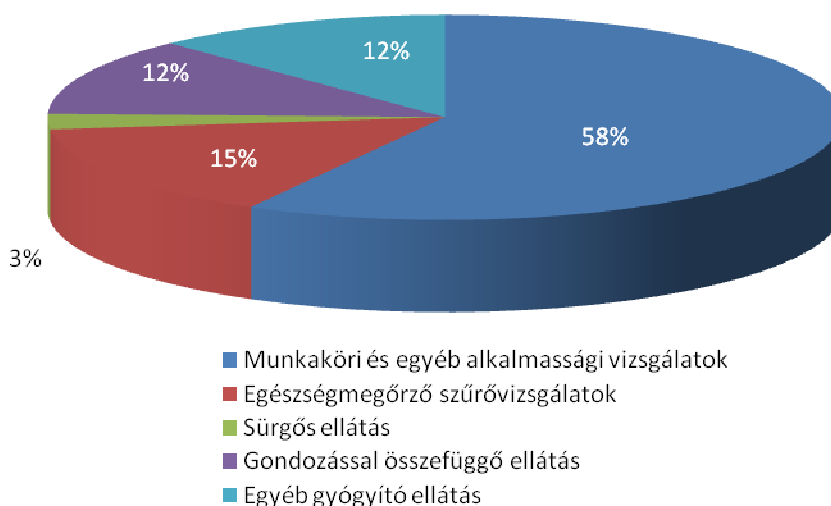
A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok éves munkájáról átfogó képet adnak a forgalmi adatok. Az összes forgalom 2010-ben 3.283.650 volt, amely különböző ellátási formák adataiból tevődik össze. Ezen ellátási formákat és a hozzájuk tartozó adatokat a XIII. táblázat mutatja.

XIII. táblázat. Az összes forgalom alakulása ellátási formák szerint

Ellátási formák	száma
Munkaköri és egyéb alkalmassági vizsgálatok	1.907.417
Egészségmegőrző szűrővizsgálatok	492.668

Sürgős ellátás	79.847
Gondozási esetszám	403.935
Egyéb gyógyító ellátás	399.783

A könnyebb áttekinthetőséget segíti a 7. ábra, amelyben az ellátási formák aránya látható.

8. ábra. Az összes forgalom százalékos megoszlása

Kiemelendő, hogy az összes forgalom 58%-át a munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok, míg az egészségmegőrző szűrővizsgálatok, az egyéb gyógyító és gondozási tevékenység 12-12%-ot képviselnek.

II. Foglalkozás-egészségügyi szakellátó helyek

A foglalkozás-egészségügyi szolgáltatásról szóló 27/1995. (VII. 25.) NM rendelet határozza meg a foglalkozás-egészségügyi szakellátó helyek feladatait. Szakellátó helyen, 5 évnél hosszabb szakképesítési gyakorlattal rendelkező foglalkozás-orvostan szakorvos nyújthat ellátást.

A foglalkozás-egészségügyi szakellátó helyek jegyzéke az Egészségügyi Közlöny 2008. évi 1. számában, az egészségügyi miniszter közleményeként jelent meg. Ebben 88 szakellátó hely szerepel, az ország legnagyobb létszámú településein. (Különböző okok miatt, de a működő foglalkozás-egészségügyi szakellátó helyek valós száma nem ismert!)

Felkérésünkre 69 szakellátó hely számolt be 2010. évi munkájáról, amelyet a XIV. táblázatban foglaltunk össze.

XIV. táblázat. Szakellátó helyek vizsgálati esetszámai

Szakellátó helyen végzett vizsgálatok	Esetek száma
A munkaköri alkalmasság másodfokú elbírálása	596
A kézi lőfegyverek megszerzésével és tartásával kapcsolatos egészségi alkalmasság másodfokú elbírálása	79
A munkanélküliek beiskolázása előtti és a munkaközvetítés előkészítése keretében történő szakmai alkalmassági vizsgálata	19.503
A közhasznú munka előkészítésében a munkanélküli munkaköri alkalmassági vizsgálata	23.521
Szakellátás nyújtása a foglalkozási megbetegedéssel vagy annak gyanújával beutaltak számára	122
A szakképzést folytató intézmények tanulóinak és a felsőoktatási intézmények hallgatóinak szakmai alkalmassági vizsgálata	6.477
A megváltozott munkaképességű munkanélküliek, valamint az alkalmi munkavállalók foglalkoztatásával kapcsolatos szakvéleményezés	947
Az egyéni és társas egészségügyi vállalkozók alkalmasságának elbírálása	1.752
Egyéb vizsgálatok	7.097

III. Szabvány változások

Megjelent az MSZ EN ISO 12100:2011

Gépek biztonsága. A kialakítás általános elvei. Kockázatértékelés és kockázatcsökkentés

(ISO 12100:2010) szabvány, mely az alábbi (visszavont) szabványok helyett lépett életbe:

- MSZ EN ISO 12100-1:2004, Gépek biztonsága. Alapfogalmak, a kialakítás általános elvei. 1. rész: Fogalommeghatározások, módszertan (ISO 12100-1:2003)
- MSZ EN ISO 12100-1:2003/A1:2009, Gépek biztonsága. Alapfogalmak, a kialakítás általános elvei. 1. rész: Fogalommeghatározások, módszertan. 1. módosítás (ISO 12100-1:2003/Amd 1:2009)
- MSZ EN ISO 12100-2:2004, Gépek biztonsága. Alapfogalmak, a kialakítás általános elvei. 2. rész: Műszaki alapelvek (ISO 12100-2:2003)
- MSZ EN ISO 12100-2:2003/A1:2009 Gépek biztonsága. Alapfogalmak, a kialakítás általános elvei. 2. rész: Műszaki alapelvek. 1. módosítás (ISO 12100-2:2003/Amd 1:2009) és
- MSZ EN ISO 14121-1:2008 Gépek biztonsága. Kockázatelemzés. 1. rész: Elvek (ISO 14121-1:2007)

Az MSZ EN ISO 12100:2011 szabvány az EN 12100:2010 európai szabvány 2011. március 1-én közzétett angol nyelvű változatának 2011. június 1-én meghirdetett magyar nyelvű változata.

IV. Jogszabályváltozások

Magyar Közlöny 2011/55. szám – 2011/68. szám

2011. évi LII. törvény A kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény módosításáról, valamint a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény módosításáról
- 1166/2011. (V. 26.) Korm. A Kormány hivatalos tájékoztatási honlapjáról határozat
- 1185/2011. (VI. 6.) Korm. A központi költségvetési szerveknél foglalkoztatottak 2011. évi kompenzációjának finanszírozásáról határozat
- 1192/2011. (VI. 14.) Korm. A közfoglalkoztatás új rendszerének kialakításával összefüggésben a kormányzati feladatok átalakításáról határozat